

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
הפיקוח על הוראת הלשון
בבתי הספר העל יסודיים במגזר החרדי

דגם תשובות לשאלון – עברית: הבנה הבעה ולשון, עולים חדשים סמל שאלון 075-284, קיץ תשפ"ד

חלק א' – שאלון 70%

פרק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

טקסט א (15 נקודות)

על הנבחן לענות על כל השאלות 1-4.

1.

- א. יש לכתוב שניים מבין הגורמים הבאים:
- ההתפתחות המהירה בכל התחומים / קצב החיים / הדרישות החברתיות / השאיפה לשלמות (1)
- סכנות מאיימות: מוות, מחלות, מלחמות וכדומה (1)
ב. הכותבת מביאה סטטיסטיקה המשמשת ראיה לטענה. (2)
סה"כ – (4) נקודות

2.

- א. לכאורה (1)
ב. כולנו עסוקים בטרדות היומיום הקטנות והגדולות. / קצב ההתנהלות בחיים כמעט שאינו מותיר פנאי למחשבה. / אנשים היום עסוקים, לכן אין להם פנאי לדאוג. (2)
ג. הדאגה מחפשת מקום קטן לחדור לליבנו, וכשהיא חודרת היא מפריעה לנו בעשייה. חוסר העשייה מוביל אותנו לדאגה נוספת, וכך אנו ממשיכים לדאוג בלי הפסק. / האדם דואג, ובעקבות כך הוא נמנע מעשייה, ואז שוב יש לו זמן לדאוג. (2)
הערה למורה: יש לוודא שבתשובה מופיע ביטוי המביע חזרה או תהליך החוזר על עצמו.
סה"כ – (5) נקודות

3. עשייה (1)

עסוק (1)

היא תהיה מלאה בתוכן/ מספקת (1)

בלא מחשבה (1)

סה"כ – (4) נקודות

4. לעיתים קרובות

סה"כ – (2) נקודות

טקסט ב' (10 נקודות)

על הנבחן לענות על כל השאלות 5-7.

5.

- א. חרדה מכל הסוגים יכולה להיות חיובית. (2)
ב. השלב של הדמיונות המעוררים את האדם לחוש בפחד. (2)
סה"כ – (4) נקודות

6. הכותב מציג בפסקה ה ציטוטים לביסוס הטענה.

סה"כ – (2) נקודות

.7

- א. האמונה (2)
 ב. דיבורי האמונה משפיעים על ציורי הדמיון ומקרבים את האדם לה'. (2)

סה"כ – (4) נקודות

שאלות 8–9 (5 נקודות)

- .8** כותבת מאמר א' טוענת שמחשבות חיוביות תופסות את מקומן של מחשבות שליליות, לכן כשהמוח מלא במחשבות של אמונה וחיבור לה' אין בו מקום לפחד. / כותבת מאמר א' טוענת שאדם אינו יכול לחשוב בד בבד על שני דברים, לכן אם ימלא את מוחו במחשבות חיוביות ממילא יסתלקו המחשבות המדאיגות.

סה"כ – (2) נקודות

.9

- א. כותבת מאמר א' עוסקת בתוכן של פירוש 1, ואילו כותב מאמר ב' עוסק בתוכן של פירוש 2. (1)
 ב. מאמר א' פסקה ו "הקשבה ראויה מקילה על הלב". (1)
 מאמר ב' פסקה ט: "הלומד תורה נמנעות ממנו דאגות". (1)

סה"כ – (3) נקודות

10. סיכום ממוזג (20 נקודות)

נבחנים שכתבו עד 30 מילים – יקבלו 0 בכל התבחינים.

נבחנים שכתבו 30–90 מילים – יופחתו להם 20% מכל תבחין.

מחווון לסקירה

נקודות	הטקסטים		פירוט	תבחינים
	טקסט 2 הרב ברויאר	טקסט 1 וגנר	1. המידע הרלוונטי לסקירה	א. תוכן המידע – תמציתיות, דיוק ועודפות 100% – 9 נק'
הכללה 0.5	V	V	הצד החיובי בפחד ובדאגות	
פריט חובה 1	V	V	- דאגה הקשורה בדברי תורה / הפחד מהחטא מוביל את האדם לזהירות ממנו.	
פריט חובה 1	V	V	- הפחד והדאגה מאפשרים לאדם להיזהר מסכנה ולפעול ביעילות.	
פריט אחד מתוך שניים 1	V	V	- פחד המוביל לעשייה ולהתקדמות	
	V		- פחד הגורם לאדם להתבוננות במצב שהוא נמצא	
הכללה 0.5	V	V	דרכי ההתמודדות עם פחד ודאגות שליליים	
1 מתוך 2 פריט חובה 1	V	V	- אמונה וביטחון מסלקים את הדאגות. / האדם מאמין בבוראו שכל מה שעושה ה' הוא לטובה וכך מתגמדות הדאגות. / האמונה משפיעה על האדם. / דיבורי אמונה מחברים את האדם לה'.	
1 מתוך 2 פריט חובה 1	V	V	- האדם יודע שהקדוש ברוך הוא ייתן לו את הכוחות להתמודד ומתוך הניסיון הוא עתיד לצמוח.	
	V	V	- קבלת עול מלכות ה' עלינו מבטלת חרדות ופחדים שונים.	
		V	- עשייה שיש בה תוכן וסיפוק רוחני	
		V	- טוב לדואג שימצא אדם בעל אוזן קשבת להשיח באוזניו את הדאגות שלו. / הקשבה ראויה מקילה על הלב ומאפשרת להגיע לבירור עצמי ולהעמדת הדברים בפרופורציה הנכונה שלהם.	
2 פריטים מתוך 4 נקודה לכל פריט		V	- מומלץ להכין מאגר של מחשבות חיוביות, וכשמסתננת למוחו של האדם דאגה, יחליף בהן את הדאגה.	
סה"כ 2		V	- ייעוץ מקצועי יסייע להפוך את החרדה השלילית לעשייה חיובית.	
		V	- שיטות פשוטות לשחרור: הומור ופעילות גופנית	
1			רלוונטיות 1. כל המידע הכתוב רלוונטי לדרישות המטלה. 2. הושמט מידע לא רלוונטי. 3. הכותב נמנע מחזרות מיותרות.	
9			סה"כ	

תבחינים	פירוט	הטקסטים	נקודות
ב. ארגון המידע – 100% – 5 נק'	5. טקסט עצמאי (לא מהוקשר) * כתיבה של פתיח מכליל המציג את הנושא * התמקדות בנושא ולא במאמרים או בכותבים		1
	6. עיבוד המידע: שימוש בהכללות והעתקה מושכלת או פרפרזה (לא "העתק הדבק")		0.5
	7. לכידות ובהירות • "זרימה" טובה בטקסט מנושא אחד לאחר • אם הכותב ניסח כותרות משנה לכל היבט, יש הלימה בין הכותרות לתוכן. • מיזוג בין הרעיונות המשותפים בטקסטים ופירוט הייחוד שבכל טקסט. • חובה למזג שני פריטים: פריט אחד לפחות מהצד החיובי ואחד מדרכי ההתמודדות)		1 מיזוג שני פריטים 2
	8. קישוריות בין חלקי הטקסט: שימוש בקשרים המתאימים לתוכן הטקסט ולמבנה הלוגי שלו (השוואה, עימות או ניגוד)		0.5
סה"כ 5			
ג. אזכור המקורות ודרכי המסירה – 100% – 3 נק'	9. המידע המופיע בטקסט מיוחס לכותבים המתאימים.		0.5
	10. אזכור מקורות המידע בגוף הטקסט הוא על פי נורמות כתיבה אקדמיות (שימוש בשמות משפחה+ שנה).		1
	11. אזכור מקורות המידע בסוף הטקסט הוא על פי נורמות כתיבה אקדמיות: סדר האלף-בית ועקביות ברישום פרטי הביבליוגרפיה.		1.5
סה"כ 3			
ד. לשון, מבע ותקינות 100% – 3 נק'	13. ניסוח: הניסוח בהיר, ענייני והולם את אופי הכתיבה		1
	14. תקינות תחבירית: • המשפטים שלמים, בנויים כהלכה ואינם ארוכים מדי. • הכותב הקפיד על התאמים (במין, במספר וביידוע).		1
	15. פיסוק: שימוש נכון והולם בסימני הפיסוק.		0.5
	16. מורפולוגיה וכתוב: לדוגמה, שימוש תקין בצורות הנטייה, באותיות אית"ן ועוד.		0.5
	סה"כ 3		

פרק שני – תחביר (20 נקודות)

שאלות 11–15 (לכל שאלה 6 נקודות)

שימו לב: אפשר לענות באופן מלא או חלקי על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות הצבירה בפרק לא יעלה על 20 נקודות.

.11

- א. ילדים שחוו טראומה צריכים לשהות בטבע כי הוא מרגיע ומעניק להם שלוה. (2)
- ב. השהייה בטבע מרגיעה ומעניקה שלוה, **לכן** ילדים שחוו טראומה צריכים לשהות בו. (2)
- ג. ש (2)

סה"כ – (6) נקודות

.12

- א. אם אתם רוצים להירגע מהר, אנו מזמינים אתכם לפגוש **את** (0.5) המקצוענים שלנו. כבר בפגישה הראשונה (0.5) תרגישו **את** (0.5) ההבדל בין המצב לפני הטיפול לבין התחושה (0.5) לאחריו. אצלנו קיימות שיטות _____ (0.5) שונות לטיפול: אימון אישי, דמיון מודרך, פסיכודרמה ועוד. אתם בוחרים **את** (0.5) השיטה המתאימה לכם!
- ב.

- גבולות ברורים (1)
- מילים טובות (1)
- רגשות מטרידים (1)

סה"כ – (6) נקודות

13. **המנהל אמר למורה שהוא (1) רצה (1) שהתלמידים שלו (1) יצאו להפסקה כדי לנוח,**

- אבל הם ביקשו ממנו (1) להמשיך ללמוד איתם (1). (1)
- הערה למורה: נקודה מתוך שש ניתנת על סימון נקודה בסוף המשפט.

סה"כ – (6) נקודות

.14

- א. הוא יכול לבחור את הדרך להסתכל על מה שקורה לו. (2)
- ב. חבר טוב מסייע לראות את הנתונים בפרופורציה הנכונה, וכך (1) מרגיע את ידידו מדאגותיו, אך (1) הוא (1) צריך להיזהר שלא להיסחף אחריו ולא לעורר בו פחדים חדשים. (1)

סה"כ – (6) נקודות

.15

- א. מי שנמנע מלהיסחף רגשית במצבים מעוררי חרדה, איכות חייו לא נפגעת פעמים רבות. (2)
- ב. (1) אף על פי שהרגשת הפחד משתלטת על האדם בזמן סכנה, בעזרת דמיון מודרך הוא יצליח לפעול להגנתו. (2)
- ג. הרגשת הפחד משתלטת על האדם בזמן סכנה, למרות זאת בעזרת דמיון מודרך הוא יצליח לפעול להגנתו. (2)

סה"כ – (6) נקודות

פרק ג' – שם המספר ומערכת הצורות (30 נקודות)**חלק I – שם המספר (6 נקודות)**

.16. שאלת חובה:

א.

— שש (1)

— שבעה (1)

— שמונה עשרה (1), עשרים ושישה (1)

ב.

— מאה שלושים ושניים (1)

— שבעים ותשע (1)

סה"כ – (6) נקודות

חלק II – פועל, שם ומילות יחס (24 נקודות)**שאלות 17–21 (לכל שאלה – 7 נקודות)**

שימו לב: אפשר לענות באופן מלא או חלקי על כל השאלות בפרק זה, אך מספר הנקודות הצבירה בפרק לא יעלה על 24 נקודות.

.17

א. (1) משפרת (1)

(2) שיפור (1)

ב.

(1) מאמין (1)

(2) אמונה (1)

ג.

(1) משמחים (1)

(2) שמחה (1)

ד. בוחר (1)

סה"כ – (7) נקודות

18. מפסיק (1)

נעה (1)

משלה (1)

רוצה (1)

ממלאה / ממלאת (1)

מתקדם (1)

מוביל (1)

סה"כ – (7) נקודות

19. א.

– עלינו להשלים עם הנתונים שקבע הבורא בשבילנו. (1)
 אם תלמיד מחסיר יום לימודים, עליו להשלים את החומר הנלמד. (1)

– יוסף הצדיק ביקש לדעת את שלום אחיו. (1)

הפֿקיד ביקש מהתייר שיחתום על הטופס. (1)

– אחרי החגים מחליפים את שעון הקיץ בשעון חורף. (1)
 אנשים רבים מתקשים להשתנות ולהחליף את דעותיהם. (1)

ב.

(1) בגללן (0.5)

(2) אצלם (0.5)

סה"כ – (7) נקודות

20.

א. מחשבה הַגִּיּוֹנִית, עצה חֲנוּכִית, מְכוּנִית קטנה, תקשורת יְמִית (0.5)

ב. כלי רכב (0.5)

הערה למורה: כמופיע בנוסח הברורות, התלמיד לא נדרש לציין את המשמעות. שמות המשמעויות שבראשי העמודות הן לנוחות הבדיקה.

משמעות א' הקטנה	משמעות ב' מכשיר	משמעות ג' כתבי עת
יְלִדוֹן (1)	אָוִירוֹן (1)	שְׁבוּעוֹן (1)
פְּצֵעוֹן (1)		יְרַחוֹן (1)
מְטָפְחוֹן (1)		

סה"כ – (7) נקודות

• הוספה (1.5)

• הודיה / הודאה (1.5)

• מילוי (1.5)

ב. מוֹנִית, לְשׁוֹנִית, (תְּבִנִית) (1)

דרך התצורה: שורש ומשקל. (1.5)

סה"כ – (7) נקודות

חלק שני – פרק ד' – שאלון 30% – לנבחנים ללא ציון בית ספרי

הבנת הנקרא (25 נקודות)

על הנבחן לענות על כל השאלות 1–5.

1. הנימוק שמביא הכותב לטענה: הפחד נצרך לעבודת ה' (והאדם צריך לבחור כיצד להשתמש בו לטוב) / מטרת הפחד היא בשביל יראת ה', ולכן אין להדחיק אותה.

סה"כ – (5) נקודות

2.

א. ניתן לזהות פחד הנחשב להפרעה אם הוא משתק את האדם וגורם לו לחוסר פעילות בתחומים שונים. (2)

ב. המקום הנכון הוא פחד המוביל ליראת שמיים / פחד שמא ישכח הלכה ולא יקיים את ציווי ה'. (3)

סה"כ – (5) נקודות

3. א. בפסקה ב' הכותב עוסק בפחד **חיובי** / **שלילי** (1), ואילו בפסקה ג הכותב עוסק בפחד

חיובי / **שלילי**. (1)

ב. שתיים מתוך הדוגמאות הבאות: פחד ממחלות/ פחד מחוסר ביטחון כלכלי / פחד בגלל מצב בריאות קשה/ חרדת בחינות/ פגעי טבע (1.5 לכל דוגמה)

סה"כ – (5) נקודות

4. הפחד השלילי משתק את האדם או/ וגורם לו למצב של חוסר פעילות בתחומים שונים, **לעומת זאת** הפחד החיובי גורם לעשייה או/ ולהתקדמות.

סה"כ – (5) נקודות

5. פחד נועד כדי לכוון אותו ליראה מה' ולחיפוש דרכים להתקדמות רוחנית.

סה"כ – (5) נקודות

6. מחוון לטיעון: יש לבדוק היקף כתיבה של 150–200 מילים.

על כתיבה בהיקף של 100 מילים ומטה – יש להפחית 20% מהנקודות על שאלה זו.

בתבחינים יש ארבע רמות: הרמה הגבוהה ביותר (1), והרמה הנמוכה ביותר (4).

רמה 4	רמה 3	רמה 2	רמה 1	רמות: תבחינים להערכה
54%–0%	69%–55%	84%–70%	100%–85%	א. <u>מכללי (3 נק')</u>
הכותב מסר מידע חלקי או מידע שבחלקו אינו מהימן, לא ערך דיון ולא הצליח לשכנע את הקוראים.			מסירת מידע כולל ומהימן, הצגת דיון מעמיק לשם שכנוע הקוראים	• מטרת הכתיבה
טקסט מהוקשר מדי או טקסט שאינו עצמאי			הבהרה של נושאים ורעיונות שייתכן שאינם מוכרים לקוראים	• מודעות לידע קודם של הנמענים
				ב. <u>תוכן ומבנה (12 נק')</u>
העמדה אינה ברורה ובולטת			הצגת עמדה ברורה בנושא הנדון (בכלל זה התלבטות)	• עמדה
הצגת נימוקים חלקיים או מהימנים חלקית או נימוקים שאינם קשורים לטענות			הצגת נימוקים מהימנים והגיוניים הקשורים היטב לטענה	• הנמקה
ביסוס חלקי או ביסוס לא רלוונטי			ביסוס מוצק באמצעות עובדות, פריטי מידע, דוגמאות, הסברים, ציטוטים	• ביסוס
פיתוח או הרחבה לא מתאימה/ פרופורציות לא הולמות בין חלקי התוכן			פיתוח כל רעיון במידת הרחבה מתאימה ושמירה על פרופורציות בין חלקי התוכן	• הרחבה ופרופורציה
הצגת מידע שאינו רלוונטי לנושא			הצגת מידע רלוונטי ללא סטייה	• רלוונטיות
לכידות רעיונית קלושה ביותר/ אין לכידות, אין קישוריות או קישוריות לקויה או שאינה מתאימה			לכידות מיטבית של הרעיונות לאורך החיבור כולו באמצעים שונים או בקשרים מתאימים כגון חזרות לקסיקליות, אזכורים והבהרות של התוכן	• לכידות וקישוריות
פתיח עמום או מבולבל			פתיח מכל סוג שהוא הרלוונטי לנושא	• פתיח וסגיר
הצגה שאינה ברורה וחד משמעית של הבעיה, של הקונפליקט או של טענות הכותב			פתיח המסביר היטב את הקונפליקט העומד בבסיס המאמר ומציג את טענת הכותב	
סגיר שיש בו חידוש או שאינו מסכם/ סגיר שאינו מציג מסקנות או מאמר/ מאמר בלא סגיר כלל			סגיר המציג מסקנה או סיכום של מהלך הטיעון (בלי חידושים)	

משלב לשוני ביוניגבחה, אוצר מילים וצירופים מגוון, דרכי מסירה מדויקות ומגוונות (אם התלמיד נסמך על דברי אחרים)			ג. <u>מבע</u> (5 נק')
משלב לשוני נמוך או צרימות משלכיות לא מכוונות, אוצר מילים וצירופים דל, חוסר הקפדה על מסירת דברים בשם אומרם			ד. <u>תקינות</u> (5 נק')
חוסר הקפדה על מוסכמות הכתיבה			• היצג
משפטים שאינם תקינים, בכלל זה שימוש לא תקין במילות יחס וביידוע			• תחביר
שימוש לא תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם			• צורות
ריבוי שגיאות כתיב (רכיב זה אינו חל על תלמידים בעלי דיסלקציה)			• כתיב
ריבוי שגיאות פיסוק			• פיסוק

סה"כ – (25) נקודות

תחביר ומערכת הצורות – 50 נקודות

שאלה 7 – חובה

7.

- א. אדם שחי חיים של אמונה אינו חושש מהעתיד. (8) (נקודה לכל מילה ונקודה להטלת נקודה בסוף משפט).
- ב. פעמים רבות ילדים מרגישים פחד מאנשים לא מוכרים או (1) ממקומות חדשים. אם (1) אתם צריכים לצאת לאירוע, כדאי לכם להכין מראש את הילד למציאות החדשה כדי (1) להקל עליו. אף על פי ש (1) אי הנעימות במפגש עם מצבים חדשים תורם להם רבות.

סה"כ – (4) נקודות

- ג. ר' עקיבא יצא לדרך ולקח אתו תרנגול, חמור ונר. בשעת ערב הגיע לעיר אך הגויים לא רצו להכניסו לביתם. לכן יצא מן העיר כדי ללון בשדה הפתיח, שם למד לאור הנר. לאחר פרק זמן קצר נשבה רוח חזקה וכיבתה את הנר, באה חתולה וטרפה את תרנגול, לבסוף הגיע אריה וטרף את החמור. ר' עקיבא נשאר לבדו אך התחזק באמונתו ואמר: "כל מה שעושה ה' הכול לטובה". (5)
- ד. לעיתים צריך לעודד אותו לבחור בפעילות מרגיעה. (3)

סה"כ – (20) נקודות

8. א.

- (1) מתכנן (1)
- (2) נשתמש (1)
- (3) דאגו (1)
- (4) נגרמים (1)
- (5) תרגישו (1)

ב.

- (1) שולחן (2)
- (2) מְבָחֵן (2)

ג.

- (1) על (2)
- (2) ל... (2)
- (3) לפני ש... (2)

סה"כ – (15) נקודות

9. א.

- (1) להישען (2)
- (2) לקדש (2)
- (3) לקבוע (2)
- (4) להאמין (2)
- (5) להתאחד (2)

ב.

- (1) פרנסה שלו (1)
- (2) בחלק שלהם (2)
- (3) לטובתו (2)

סה"כ – (15) נקודות

10. א. הערה למורה: בחלק זה על כל תשובה נכונה ניתנות 2 נקודות.

- (1) המילה **את** אינה חסרה.
- (2) סדרו **את** כל החומר בקלסר, הררי דפים יוצרים חוסר סדר ומקשים על הזיכרון.
- (3) המילה **את** אינה חסרה.
- (4) התחילו ללמוד מספר ימים לפני הבחינה, ותרגלו **את** התרגילים שניתנו בכיתה.
- (5) ערב לפני הבחינה לכו לישון מוקדם, וכך תפחיתו **את** החרדה לפני הבחינה.

ב.

- (1) מניצולי שואה רבים סיפרו על ניסים גלויים **שָׁרְאוּ** במלחמה. (1)
- (2) לאחר שהסתיימה המלחמה **נִכְתְּבוּ** סיפורים רבים של גבורה. (2)
- (3) לפני שאתלונן **אֶזְכֵּיר** לעצמי לחפש את הטוב שבמצב. (2)

סה"כ – (15) נקודות

בהצלחה!